Camerata Trajectina

Van Varen en Vechten

Liederen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1795)

Shanties of the Dutch East India Company

GLOBE

Camerata Trajectina *foto: Allard Willemse*

Van Varen en Vechten
Liederen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie

In 1602 werd op aandringen van de Staten-Generaal de Verenigde Oost-Indische Compagnie opgericht, waarin afzonderlijke initiatieven werden gebundeld. Bijna twee eeuwen lang, tot 1795, bezat de VOC het Nederlandse monopolie voor de handel op Azië. Ze groeide uit tot een belangrijke territoriale macht, die behalve matrozen ook soldaten in dienst had. Het onbetwiste handelscentrum in Azië was Batavia, door Jan Pieterszoon Coen in 1619 gesticht nabij het door hem verwoeste Jayakarta.

De reis naar de Oost duurde zo'n zeven maanden. De zeelui keerden doorgaans pas na zo'n vijf jaar terug – als men tenminste alle gevaren had overleefd. Tijdens de eentonige reis waren er diverse vormen van muziek en zang. Met trommel en trompet, of fluit of schalmei, gaf men commando's en signalen door. Wanneer de tamboer de stad rondging wisten de manschappen dat ze aan boord moesten. Werd met een vijandelijk schip slag geleverd, dan blies de trompetter vanuit de mast vóór het eerste salvo het Wilhelmus.

Er gingen soms muzikanten mee aan boord of matrozen die viool, fluit, hobo of bas speelden. Hun muziek kon de diplomatie ondersteunen. Wanneer men een inheemse vorst gunstig wilde stemmen werden muzikanten met geschenken vooruitgestuurd. Zo'n vorst kon danig onder de indruk raken van Hollandse boerendansen.
De matrozen zongen onder het werk aan boord. Met name het halen van de touwen en het hieuwen van het anker werd met ritmische formules begeleid. Bij het wisselen van de wacht, op vaste uren, zong men kwartierliederen. Bij het gebed 's ochtends en 's avonds werd er door de hele bemanning een psalm gezongen, waartoe psalmboekjes werden verstrekt.

Naast dergelijke functionele en ceremoniële muziek, van hogerhand verordonneerd, zong de bemanning ook voor het eigen vermaak. Veelal zelf gedichte zeemansliedjes weerspiegelen de leefwereld van de mannen vanaf het moment dat ze aanmonsterden en afscheid namen van de geliefde. Ze bezingen de heenreis met zijn vele gevaren, de aankomst in Batavia en het leven in Indië, de retourvaart en de thuiskomst – en na een maand of wat feestvieren, als het geld op is, opnieuw het aanmonsteren. De hele Oost-Indische cyclus is in de liederen te volgen. Ze werden gedrukt op liedblaadjes of in liedboekjes, waarvan sommige speciaal op zeelieden en Oost-Indiëvaarders mikten, zoals de *Matroosen vreught (*1696), *De Vrolyke Oost-Indische Wellekomst-Drinker* (ca.1740) en *De Oost-Indische Theeboom* (1767).

Er zijn liedjes die de aankomende matroos sterken in zijn voornemen naar de Oost te varen. Ze wijzen op de welstand van diegenen die terugkeerden, op de genietingen en rijkdommen die in de Oost liggen te wachten. Een beetje vent let niet op het gejammer van moeders en meisjes en dient het vaderland. Een minder positieve motivering spreekt uit het lied van de kalis ('kale neet') die vrouw en kinderen niet meer de kost kan geven en uit pure armoe aanmonstert voor een reis naar het Luilekkerland in de Oost. Daar zullen de zorgen vergeten zijn. Als in afscheidsliederen vrouwen aan het woord komen vrezen zij hun lief aan de dood te zullen verliezen, of – even erg – aan de geile Indische vrouwen die op de loer liggen. Van de reis wordt de route bezongen of de avonturen onderweg: bloedige confrontaties met kapers – vooral Noord-Afrikaanse 'Turken' –,

schipbreuk en de allesverzengende honger en dorst die de schipbreukelingen in het uiterste geval tot kannibalisme kunnen brengen. De aankomst in Batavia vormt ook het onderwerp van een lied, inclusief de Chinese en inlandse kooplieden die de binnengekomen schepen bestormen met hun handelswaar.

Vrouwen vormen een obsessie in het denken en zingen van zeelieden. De blanke liefjes van wie afscheid genomen is, de hoeren die ze onderweg bezoeken en de inlandse vrouwen en mestiezen die hen zullen verwelkomen. Nogal wat liederen vertellen van willige Indische vrouwen die mannen oppikken, verwennen en zelfs geld toegeven. Dat is nog eens een Luilekkerland! Ondank is echter het loon van de gekleurde vrouwen, wier liefde tijdens het verblijf in de Oost volop wordt genoten maar die tegen de tijd dat de thuisreis in zicht raakt als 'zwart geil vee' aan de kant worden gezet. Dan lokken immers weer superieure 'blanke billen'.

Na het afscheid van Batavia – de meeste Oost-Indische liederen spelen zich rond die stad af – loeren op de retourvaart weer de gevaren. Het passeren van de evenaar had een gunstige invloed op het moreel en dan werd er ook veel gezongen. Eenmaal thuis kan het verdiende geld meteen worden verteerd: waarden en hoeren staan al klaar. Nogal wat moralistische liedjes steken de draak met de 'heren van zes weken', die het geld niet in de zak kunnen houden, en met hun vrouwen, die in afwezigheid van manlief de nodige kinderen op de wereld blijken te hebben gezet, of in een bordeel werk hebben gevonden. Na die anderhalve maand potverteren is men weer de *kalis* van weleer - een gemakkelijke prooi voor zielverkopers – en begint het verhaal opnieuw.

(c) 2002 *Louis Peter Grijp*

Literatuur: De grootste verzameling zeemansverzen- en liederen biedt D.F. Scheurleer, *Van varen en vechten* 1572-1800 (3 delen), 1914. De bloemlezing *Wie wil d'r mee naar Oost-Indië varen* (ed. B. Paasman), 1991, volgt de Oost-Indische cyclus. Beiden geven alleen teksten, geen muziek. C.A. Davids, *Wat lijdt de zeeman al verdriet. Het Nederlandse zeemanslied in de zeiltijd (1600-1900),* 1980, geeft een gedegen historische inleiding.

Of Sailing and Fighting
Shanties of the Dutch East India Company

In 1602, at the insistence of the State General, the Dutch East India Company was founded, bringing together several initiatives. For almost two centuries, until 1795, the Dutch East India Company possessed the Dutch monopoly for trade with Asia. It grew to become an important territorial power, that did not just have sailors in service but also soldiers. The indisputable trading capital of Asia was Batavia, founded in 1619 by Jan Pieterszoon Coen near the city of Jayakarta that he had destroyed.

The journey to the Orient took about seven months. The sailors usually only returned after about five years - if they survived all the dangers. During the monotonous journey, they whiled away the time with various forms of music and song. People passed on commands and signals with drum and trumpet, or flute or shawm. When the drum was beaten around the town, the men knew they had to go aboard. If battle was entered with a hostile ship, then the trumpeter blew the *Wilhelmus* (nowday the Dutch national anthem) from the mast before the first salvo was fired.

Some musicians went along on board and there were sailors who played the violin, flute, oboe or bass. Their music could be used to augment diplomacy. When it was necessary to flatter a native ruler, musicians were sent in advance with gifts. Such a ruler could be very impressed by a Dutch peasant dancing.

The sailors sang as they worked on board. Hauling the ropes and raising the anchor were most often accompanied rhythmically. When changing the watch, at fixed hours, they sang quarter watch songs. During prayers in the morning and evening, the whole crew sang psalms, with psalm books being handed out.

In addition to such functional and ceremonial music, enjoined from above, the crew also sang for their own entertainment. Often sailors' songs they had written themselves, reflecting the world of the crew from the moment they signed on and said farewell to their lovers. They serenaded the voyage out with its many dangers, arrival in Batavia and life in the Indies, the return trip and arrival home - and after one or two months of celebrations, when the money has all gone, they signed on again. The whole East India cycle can be followed in the songs. They were printed on song sheets or in song books, some of them targeted specially at sailors and East India men, such as the *Matroosen vreught* (Sailors' Joy, 1696), *De Vrolyke Oost-Indische Wellekomst-Drinker* (The Cheerful East Indian Welcome Drinker, ca 1740) and *De Oost-Indische Theeboom* (The East Indian Tea Tree, 1767)

There are songs that fortify the novice sailor in his intention to sail to the Orient. They serenaded the wealth of those who returned, the delights and wealth waiting in the Orient. Anyone who calls himself a man takes no notice of the lamentations of mothers and girls and serves the fatherland. A less positive motivation can be heard in the song of the *kalis* (bald nit) who can no longer support his wife and children and is forced, from pure poverty, to sign on for a journey to the land of plenty in the Orient. There he would forget his cares. If women spoke out in farewell songs, it was to express their fear they would lose their lovers to death, or – equal-

ly terrible – to the salacious East Indian women who were on the lookout. The songs recount the route of the journey or adventures on the way: bloody confrontations with pirates – especially North African 'Turks' – shipwrecks and the all-consuming starvation and thirst that could eventually drive shipwrecked sailors to cannibalism. The arrival in Batavia is also the subject of a song, including the Chinese and native merchants who stormed the arriving ships with their wares.

Women obsessed in the sailors' thoughts and singing. The white loves they had to say farewell to, the whores they visit on the way and the native women and half-breeds who were to welcome them. Quite a few songs are about willing East Indian women who pick up men, indulge them and even give them money. That really is a land of plenty! Ingratitude is however the wages of the coloured women, whose love is enjoyed during the stay in the Orient, but who can be thrust aside like 'black horny cattle' when it was time to return home. At that point, the superior 'white ass' beckoned.

After saying farewell to Batavia - most East Indian songs are set around this city - there were again dangers to face on the return voyage. Crossing the equator had a positive influence on morality – and thus on singing. Once home, the money earned could immediately be spent: publicans and whores were eagerly waiting. Quite a few moralistic songs make fun of the 'six-week gentlemen', who could not keep their money in their pockets and with their wives, who apparently brought several children into the world during their absence, or found work in a brothel. After that six weeks of squander, they were back to square one, the bald nits they were - and easy prey for the press gangs - and the story started afresh.

(c) 2002 *Louis Peter Grijp*
(translation: Martin Cleaver)

Literature:
The grand collection of sailor's songs and shanties is offered by D.F. Scheurleer, *Van varen en vechten* (About sailing and fighting) *1572-1800* (3 vols.) 1914. The anthology *Wie wil d'r mee naar Oost-Indië varen* (Who wants to Sail with us to the East Indies, ed. B. Paasman), 1991, follows the East Indian cycle. Both only provided texts and no music. C.A. Davids, *Wat lijdt de zeeman al verdriet. Het Nederlandse zeemanslied in de zeiltijd (1600-1900)* (How much Sorrow the Sailor Suffers. Dutch Sea Shanties in the Era of Sail, 1600-1900), 1980, provides a thorough historic introduction.

CAMERATA TRAJECTINA

Het ensemble Camerata Trajectina heeft naam verworven met haar voortdurende pleidooi voor de Nederlandse muziek uit de 16e en 17e eeuw. De programma's van het ensemble zijn veelal gebouwd rond literaire of politieke thema's en personen, zoals Hooft, Bredero, Huygens, Vondel, Coornhert, Willem van Oranje, de Tachtigjarige Oorlog, de godsdienstwisten ('De Hoer van Babylon', 'Bavianen en Slijkgeuzen') en de Dodendans. Een tweede lijn is de samenhang tussen schilderkunst en muziek, waaraan de projecten rond Jacob van Eyck (1995, in samenwerking met Hoogsteder & Hoogsteder, Den Haag) en Jan Steen (1996, in samenwerking met het Rijksmuseum te Amsterdam) werden gewijd. Het ensemble werkte daarnaast mee aan de Nationale Herdenkingen van de Unie van Utrecht (1979), Willem van Oranje (1984), Constantijn Huygens (1987), Dirck Volkertszoon Coornhert (1990) en de Vrede van Munster (1998). In deze programma's is veel onbekend repertoire opgespoord, gereconstrueerd en toegevoegd aan onze kennis van de Nederlandse (muziek)geschiedenis.

Het ensemble gaf honderden concerten in Nederland (onder meer in het Oude Muziek Festival Utrecht) en Vlaanderen, in de meeste andere landen van Europa, in Mexico, Canada, de Verenigde Staten en Indonesië. Camerata Trajectina nam zes lp's en veertien cd's op met Nederlandse muziek voor de labels Globe en Philips Classics.

CAMERATA TRAJECTINA

The ensemble Camerata Trajectina has made a name for itself with its continuing advocacy of Dutch music from the 16th and 17th century. The ensemble's programmes are often constructed around literary or political themes and individuals, such as Hooft, Bredero, Huygens, Vondel, Coornhert, Willem van Oranje, the Eighty-year War, religious conflict ('The Whore of Babylon', 'Baboons and Sludge Beggars') and the Dance of Death. A second line is the relationship between painting and music, including projects dedicated to Jacob van Eyck (1995, in cooperation with Hoogsteder & Hoogsteder, The Hague) and Jan Steen (1996, in cooperation with Amsterdam's Rijksmuseum). The ensemble also cooperated on the National Commemoration of the Union of Utrecht (1979), Willem van Oranje (1984), Constantijn Huygens (1987), Dirck Volkertszoon Coornhert (1990) and the Peace of Westphalia (1998). Much previously unknown repertoire was traced for these programmes and reconstructed, adding to our knowledge of Dutch musical history.

The ensemble has given hundreds of concerts in the Netherlands (for instance at the Early Music Festival in Utrecht) and in Flanders, in most other countries of Europe, in Mexico, Canada, the United States and in Indonesia. Camerata Trajectina has recorded six LPs and 14 CDs of Dutch music for the labels Globe and Philips Classics.

1 t'SAMENSPRAECK TUSSCHEN EEN SCHIPPER EN TIMMERMAN

Willem Schellinger, schipper in ruste, heeft zijn beroepservaringen in liederen opgetekend. Hij begint bij het begin: de schipper bestelt een pinas bij de scheepstimmerman, 130 voet lang en 28 breed. Hij stelt een ton bier beschikbaar voor de timmerlui om de vaart er in te houden: het schip moet binnen een half jaar klaar zijn.

t'Samenspraeck tusschen een Schipper en Timmerman over 't maaken en bouwen van 't Schips Hol.
Stemme: Spilleboutjes leckere Kinders.

Schipper:
Timmerman, hoe staen de saecken?
Vroome ziel, hoe vaert het al?
Valter wacker wat te maecken?
Wil het hout wat van de Wal?[1)]
Hebje moed een Hol[2)] te bouwen,
Hecht en sterck, in 't hallef jaer,
Van all's verzien ter goeder trouwen,
Voor de Werf in 't Water klaer?

Timmerman:
Schipper-oom, wel ja ick, maetje,
Lustigh, suyver uyt den borst;
Komt in huys wat om een praatje,
Drinck een glaesjen voor den dorst.
Secht hoe groot het Schip moet wesen.
'k Ben van hout en volck seer kant;[3)]
Ick sal 't maecken uyt gelesen.
Stelt eens jou Contract ter handt.

Schipper:
Luyster toe, hier staet geschreven
Een Pynas[4)]; en hoort doch snel:
Hondert dertigh over 't Steeven,
Wijte acht en twintigh wel;

1 DIALOGUE BETWEEN A SKIPPER AND A CARPENTER

Willem Schellinger, a retired skipper, wrote down his professional experiences in songs and shanties. He started right at the beginning: when the skipper was ordering from the ship's carpenter a *pinas* (a long, narrow sailing ship, 130 foot long and 28 wide, used both in merchant shipping and in war). He provided a barrel of beer for the workers as an incentive: the ship had to be completed within six months.

Dialogue between a Skipper and Carpenter about making and building a hull.
Tune: Spindly-leg's delicious children

Skipper:
Carpenter, how are things standing?
My good man, how is everything going?
Do you have plenty of work?
Can you keep the wood moving from the quay?
Would you venture to build a ship's hull,
strong and tight, in six months time,
with all it takes, in good faith,
by the wharf, in the water, ready?

Carpenter:
My good skipper, I do venture to take it on, friend,
I shall set to the task wholeheartedly;
Come on in for a chat,
drink a glass to quench your thirst.
Say how big the ship must be.
I have enough wood and carpenters,
I'll make the ship just right.
Just give me the contract.

Skipper:
Listen, this is the description
of a *pinas*; take good note:
A hundred and thirty feet from stem to stern,
twenty-eight feet wide;

Hol in 't Ruym, diep twaelf voeten,
Vijf en half het verdeck;
Back en Schans[5] sal wesen moeten
Vijf voet hoogh, soo luyt 't besteck.

Timmerman:
'k Heb verstaen al jou verhalen.
De koop is klaer; daer is mijn hant.
Maer de helft salje eerst betalen
Aen my suyver in Contant.
d'Ander helft salje geven
Als het Schip leyt aen de Kraen, [6]
Lustigh helder op na 't leven;
Daer mee is de koop gedaen.

Schipper:
Nu wel aen, werck alle teevens [7]
Savonts laet, en 's morgens vroegh.
Legh de Kiel, en recht de Steevens,
En bestelt de maets de kroegh.[8]
Wilt een tonne Bier af spreken;
Laet haer drincken, groote maet,
'k Sal 't betalen. Ele weecken![9]
Maeckt doch dat het werck voort gaet!

[1]Lopen de zaken een beetje? [2] scheepsromp, schip zonder tuig [3] ik ben goed voorzien van hout en werknemers [4] lang, smal scheepstype, zowel voor koopvaardij als oorlog in zetbaar [5] halfdekken ter beschutting, vooraan het schip (voorkasteel) en achteraan [6] aan de kraan van de mastenmaker; dan is het werk van de timmerman klaar [7] allemaal tegelijk [8] kroeg: fooi om gezamenlijk te verbrassen [9] lustige (werk-)weken

uit: Willem Schellinger, *'t Volmaeckte en Toe-geruste Schip,* Amsterdam 1678.

The hold is twelve feet deep,
the deck five and a half feet high;
Fo'c's'le and Sconce will
have to be five feet high, that's the plan.

Carpenter:
I understood all your stories.
The sale is complete; here is my hand.
But you have to pay half in advance
to me, in cash if you please.
The other half you have to pay
when the ship is in the crane
ready to raise its masts;
Then our transaction will be over.

Skipper:
Now down to it, set all your men to work
late at night and early in the morning.
Lay the keel and angle the stem,
and order to drink for the carpenters .
Have a barrel of beer delivered,
let them drink, large size,
I'll pay. Merry weeks!
Make sure the work progresses!

2 OOST-INDISCH VAARDERS LIED

Willem Schellinger zingt over het leven van de manschappen die naar Oost-Indië varen. Ze monsteren aan, nemen bij de Montelbaanstoren afscheid van hun liefjes, hangen in Indië de beest uit, en als ze terug komen zijn ze het heertje - maar draaien er hun gage in zes weken doorheen. Dan kan het liedje weer overnieuw beginnen.

Oost-Indisch Vaarders Lied
Stem: Ik ging op eenen morgen

Komt al die mee wilt varen,
Maeckt kist en Bultsack ree.[1)]
Hoort wel na mijn verklaren,
Oostinjen die wil t'Zee.
Men Monstert hier het volck goet
En morgen de Soldaten,
Na Boort toe, metter spoet.

De Trommel heeft geslagen
Om morgen Scheep te gaen.
Loop aen, Vrienden en Magen,[2)]
En blijft doch nu niet staen;
Maar brenght ons na de Lichter[3)], hoort,
Of aen Monckelmans Steyger,[4)]
Eer dat wij varen voort.

Dus ziet mense dan voeren
Al na de Lichter, hoort.
Dan roeptmen: 'Hadieu hoeren,
Wy gaen na Injen voort
Om Peper, voor vijf jaren, siet,
Wy zeylen met genuchten,
Weten van geen verdriet.

Als wy komen te stranden:
Al tot Batavia
En varen na veel Landen,
Van daer in Asia,

2 EAST INDIAMEN'S SHANTY

Willem Schellinger sang about the life of the East Indiamen. They signed on, said farewell to their loved ones at Amsterdam's Montelbaans Tower, behaved like beasts in the Indies, and when they returned after about five years, they lorded it up - but only for six weeks, because by then they had spent their wages and the shanty could start afresh.

East Indiamen's Shanty
Tune: One morning I went for a stroll

Come all who want to sail with us,
make ready your ship's chest and mattress.
Listen well to my story:
The East Indiamen want to put to sea.
They recruit good shipping folk here
and tomorrow the soldiers.
On board: with speed!

The drum has sounded
to go aboard tomorrow.
Walk with us, friends and relatives,
don't just stand there now;
But take us to the ship's lighter,
or to the jetty by the Montelbaans Tower
before we sail away.

Then they see who is accompanied
to the boat.
Then they will call: 'Adieu whores,
we're off to the Indies
to fetch pepper, for five years;
We sail with pleasure,
know of no sorrow.

'And when we arrive
in Batavia
and sail out from there
to many lands in Asia.

Hoe domineren[5] wy daer dan:
Met suypen, vloecken, sweeren
Om 't seerst, wie 't beste kan.'

O Asia verheven,
Door u schoonheid vermaert
Gy doet mijn herte leven,
O Perel rijk en waert!
Vaerwel, Adieu, mijn tijd verdrijf,
Ik hoop haest weer te komen
Zo ik in leven blijf.

Hoe sietmen hier braveeren[6]
Ons Indies-vaerders koen
Met schoone zijde kleeren,
Wie 't best hem voor kan doen;
En nu soo zijn sy Heeren, siet,
Maer 'k meen al van ses weecken
Voorwaer ook langer niet.

[1] matras klaar [2] familie [3] scheepje om matrozen naar het grote schip te brengen [4] vertrekpunt bij de Montelbaanstoren in Amsterdam; met woordgrapje 'monkelman' (pruiler) [5] de baas spelen [6] hier (terug in Amsterdam) opscheppen

uit: Willem Schellinger, *'t Volmaeckte en Toe-geruste Schip,* Amsterdam 1678.

3 MATROOS AF-SCHEYT

Een jongeman heeft besloten aan te monsteren bij de Verenigde Oost-Indische Compagnie, geïmponeerd door de zwier en de zijden kleren van teruggekeerde Indiëvaarders. De vrouwen die hem de gevaarlijke reis afraden wimpelt hij af.

Matroos af-scheyt, varende na Oost-Indien
Stemme: Bocx-voetjen.

Vereende Oost-Indisch Compagny,
Die menig jonck hert stelt aen een zy,[1]

How we boss them around there
with drinking, cursing and swearing
we compete to see who's best.'

O lofty Asia,
By your famous beauty
You make me happy,
O rich and precious pearl!
Farewell, adieu, my pastime,
I hope to be back soon
If I stay alive.

How much back here (in Amsterdam)
our brave East Indiamen show off
with beautiful silk clothes,
who can put on the best show;
now they are gentlemen,
but remember, only for six weeks
and not a day longer.

3 SAILOR'S FAREWELL

A young man decided to sign on with the Dutch East India Company, impressed by the grace and the silken clothes of returning East Indiamen. He found excuses to ignore the women who advised him against embarking on the dangerous voyage.

Sailor's Farewell, sailing to the East Indies
Tune: Goat's foot

Dutch East India Company,
that is neglected by many young men,

Zoo menigh fris quant,
Vaert uyt Nederlant,
Ik moet mijn eens houde aen uwen kant.

Ick siese uyt en t'huys komen hier,
Zy drincken, sy klincken, sy maeken goet chier,
Zy syn in 't habyt,
Gekleedt met zijd'.
Ik moet mee gaen varen, dat is myn vlyt.

Dan komt mijn Moertje dien ick wel bemin:
'Mijn lieve kint, stelt het varen uyt u sin,
Qua boeven, gelooft,[2]
Die maken u hooft
Geheel van uwe sinnen berooft.'

'Och moeder! weest hier niet in belaen,[3]
Qua boeven hebben 't my niet gedaen,
Myn Stief Vader fenijn.
Uw herte seer om mijn
En magh[4] ick niet hooren, dus moet ick wegh zijn.'

Dan komen de meysjes en maken my bang,
Zy seggen: 'Buur-vryer, hoe kondy so lang
Gaen varen van huys?
't Is een abuys,
Ghy sult noch wel seggen: Och! was ick weer thuys.'

Al lachende segh ick: 'Meysjes, zwijght stil,
'k Vaer om dat ick u niet hebben en wil;
Al vaeren wy veer,
Wy komen wel weer,
Dan nemen wy meysjes na ons begeer.'

Dan moet ik nog horen 't ouw' Wijfs gelol,[5]
Zy maken mijn kop schier half dol,
Zy seggen seer gram:
'Wel lieve lam,
't Waer beter dat ghy bleeft by u mam.'

while many fresh lads,
sail away from Holland (to the Indies),
I want to come along too.

I see here departures and arrivals,
they drink, they toast, they cut a dash,
they have
silk clothes on.
I have to sail with them, that's what I want.

Then along comes my mother, whom I love dearly:
'My dear child, put the sea out of your head,
they are crooks, believe me.
They only want
to turn your head.'

'Oh mother! Don't worry about that.
It wasn't the crooks
but my nasty stepfather.
I cannot bear to listen to
your heartache for me, so I have to leave.'

Then the girls will come and make me afraid,
they say: 'Boy next door, how could you sail
away from home for so long?
You're making a mistake,
wou will one day say: 'Oh! If only I were home.'

As I laugh, I say: 'Girls, keep quiet,
I sail because I don't want you;
even if we sail far away,
we will return,
then we can choose the girls.'

Then I have to listen to old wives complain,
they almost drive me mad,
they say very resentfully:
'Well, dear lamb,
it would be better if you stayed with your mama.'

Dan seg ick al lachende: 'Ouwe Best,
Gaet, haelt gy een kooltje vuyr in u test;[6]
Jou ouwe gat
Verwarmt dat wat;
Wy varen voor 't Vaderlandt, verstaet wel dat.'

[1] veronachtzaamt [2] geloof me, het is gespuis dat .. [3] bezorgd
[4] kan [5] gezeur [6] vuurpot voor in de stoof

uit: *Matroosen vreught,* 6e druk Amsterdam 1696.

4 EEN CALIS-LIEDT

Lied van een 'kale neet', een armoedzaaier die er niet in slaagt vrouw en kinderen te onderhouden, en een uitweg ziet in de vaart op het luilekkerland Oost-Indië.

Een Calis-Liedt
Stemme: Oosterlingh', seyd sy, Oosterlingh,
Ofte: O Heyligh saligh Bethlehem.

Al is het nu een slechte tijt!
Een Kalis[1] weet niet veel te winnen,
En 't geen men heeft dat raeckt men quijt,
Behalven radeloose sinnen.

Waer ick alleen, 't en was geen noodt,
Maer Wijf en Kind'ren my beswaren.
Mijn Ambacht is soo goed als doodt,
Niet[2] beter als om veer te varen.

Oost-Indien houd'ick lief en weert,
Het wort van menigh Man gepresen;
Want als het goet hier is verteert,
Soo kan men daer noch Joncker wesen.

O rijck en wijt vermaarde Strandt,
Wie kan u staet en schat ontbinden?
Want is'er een Luy-Lekker-landt,
Dat salmen in Oost-Indjen vinden.

Then I say, laughing: 'Old berry,
go away, take burning coal in your fire pot.
Warm yourself,
your old behind.
We sail for the fatherland, understand that.'

4 A BALD NIT SHANTY

The song of the 'bald nit', a poor man who couldn't manage to maintain his wife and children, and sought solace by sailing to the land of plenty in the East Indies.

Shanty of a down-and-out
Tune: Oriental, I said, Oriental,
Or: Oh Holy Town of Bethlehem.

It is now a bad time!
A bald nit can't earn much,
and what one has, one loses,
apart from desperate straits.

If I were alone, it would be no problem,
but wife and children are a burden to me.
My craft is as good as dead,
nothing better than to sail far away.

I regard the East Indies as sweet and valuable,
they are praised by many men,
because if everything has been consumed here,
then one can still be a gentleman there.

Oh rich and widely praised chain of islands,
who can destroy your wealth?
Because if there is a land of plenty,
then one will find it in the East Indies.

De trommel slaet, maekt u gereed,
Het is een Reys voor weynigh Jaren,
Al wie met de gekroonde Vreed'[3]
Nae 't Rijck van Jacketra[4] wil varen.

Adieu mijn Wijf en Kind'ren al,
Ick gae om een goe buyt te halen;
Als ick weer by u koom, dan sal
Ick alle Man met Goudt betalen.

[1] kale neet [2] niets [3] naam van het schip [4] het oude Jayakarta, in 1619 door de Hollanders verwoest

uit: F.G. Drieduim, *d'Enchuyser Ybocken,*
Enkhuizen ca 1660.

5 AURORA BRENGT DEN KLARE DAG

Afscheidsdialoog van een zeeman en zijn geliefde. Zij vreest de doodsgevaren die tijdens de lange reis op de loer liggen, en evenzeer de verleidelijke Indische vrouwen die haar lief zullen willen verleiden. Kon ze maar mee...

Stemme: Adieu nu Vrienden, etc.

Aurora[1] brengt den klare dag,
Rijs op, mijn Lief, wil wekken,
Want ik moet vertrekken,
Hier baat geen geklag.
De ligter[2] leyt, wil horen,
Aan de Boom[3] met vleyt,
Kom, breng mij aan de Toren.
't Is nu mooytjes teyd.
Ween niet, maar wees verbleyd.

Hoe zou ik konnen zijn verblijd,
Daar gy gaat heenen zwerven?
Godt weet hoe menig werven
Naast de Dood gy zijt.
Men zal u moeten missen,

The drum sounds, make you ready,
it's a journey of few years,
all of you who want to sail in the ship
The Crowned Peace
to the Realm of Jaketra.[1]

Adieu, my wife and children all,
I am going to fetch a good haul;
When I come back to be with you, then
I shall pay everyone in gold.

[1] the old Jayakarta, devastated by the Dutch in 1619.

5 AURORA BRINGS BROAD DAYLIGHT

Farewell dialogue between a sailor and his lover. She feared the mortal dangers that threatened on the long journey and also the seductive East Indian women who wanted to make off with her lover. If only she could go too...

Tune: Adieu now, my friends, etc.

Aurora brings broad daylight,
stand up, my love, wake up,
because I have to leave,
complaining won't help.
The lighter is lying
ready by the quayside.
Come, take me to the tower.
The time has really come.
Do not cry, but be happy.

How could I be happy,
while you are going to roam hence?
God knows how often
you will stand close by death.
You will have to be missed,

Mogelik komt de Dood
En smijt u voor de Vissen,
Dan leef ik in nood,
In angst en droefheyd groot.

De Dood die volgt ons over-al,
Niemand is hier gezeten,
Die van te vooren kan weeten,
Waar hy sterven zal.
't Is altijd droevig scheyden,
Lief, gund mijn maar een bee,
Dat ik u mag geleyden
Door de Woeste Zee.
Lief, laat ik vaaren mee.

Schoon Kind, dat voor niet en past,[4]
Dat gy door de Woeste baaren
Zoud' na Oost-Indie Vaaren,
Daar de Peper wast;
Mijn Lief, houd op van klagen,
Droogt u Tranen-vloed,
Gy zult in korte Dagen
Door een brief vol moed,
Van mijn werden gegroet.

Schoon Kind, als't anders niet wezen kan,
Zo wil u Godt behoeden
Op Nepthunis Vloeden,
Draagt u als een Man,
Boreas[5] laat zijn Winden
Blazen na uw zin,
Dat gy Havens meugd vinden,
Daar gy tot gewin
Haast hoopt te komen in.

Ik hoop wy vinden wel een Reê,
Maar eerst moeten wy Zeylen
Wel Drie-duyzend Meylen
En Zes honderd meê.
Dan varen wy met lusten,

death might come
and throw you to the fish.
Then I will live in need,
in fear and sadness great.

Death follows us everywhere,
there is no one here,
who can know in advance,
where he shall die.
It is always sad to say farewell,
darling, allow me just one prayer,
that I may accompany you
through the angry sea.
Darling, let me sail with you.

Beautiful child, there is no purpose in that,
that you should sail the high seas
to the East Indies,
where the pepper grows;
My darling, stop your complaining,
dry your flood of tears.
You shall soon
be greeted by a letter,
from me, filled with courage.

Beautiful child, if it can be no other way,
then may God protect you
on Neptune's floods.
Behave like a man.
May Boreas make his North wind
blow as you desire,
so you can find ports,
where you can hope to arrive quickly
in your own best interests.

I hope we find good shelter
but first we have to sail
more than three thousand
and six hundred miles.
So we sail lustily,

Al na Batavia,
Na d'een of d'ander Kusten,
Met ons Scheepen dra,
Na 't Goud rijk Asia.

Zoete Lief, als gy komt in 't Warme-land
Zo wild u niet vermengen
Met die zwarte Krengen,
Of gy raakt van kand.
Haar oogen vol van lonken,
Die zoeken een blank Gezel.
Het zijn maar geyle Vonken,
Met haar bruyne Vel,
Zy gelijken de Drommel[6] wel.

[1] godin van de dageraad [2] scheepje om matrozen naar het grote schip te brengen [3] kade bij de havenboom (drijvende balk) [4] dat is nergens goed voor [5] god van de noordenwind [6] duivel

uit: *Thirsis Minnewit,* Amsterdam ca 1745

all the way to Batavia,
quickly to one or other coast,
with the our Ships,
to the golden realm of Asia.

Sweet Love, if you reach a hot country,
do not take advantage
of those black bitches,
or it will be your demise.
Their eyes filled with desire
looking for a white friend.
They are only treacherous feelings of lust;
With their brown skin
they look very like the devil.

6 OOST-INDISCHE VENUS-LIEDT

Een afscheidslied voor Utrechtse meisjes, gezongen door een zeeman die naar Indië vertrekt. Vrouwen en avonturen zal hij op zijn weg vinden. Dit populaire lied werd al omstreeks 1675 gezongen en kon nog rond 1900 in Broek in Waterland uit de volksmond worden opgetekend.

Oost-Indische Venus liedt
Stemme: Als 't begint

Te Vlissingen leyt een Jacht bereyt,
Om na Oost-Indien te varen,
Daer op so rust een Cupido,
Die speelt op zijn vergulde snaren.

ô Cupido, kleyn venus wicht!
Hoe klinken u vergulde snaren,
Sy zijn gekrult in haren schoot,

6 EAST INDIAN VENUS SHANTY

A farewell song for girls from Utrecht, sung by a sailor leaving for the Indies. He would find women and adventure on his way. This popular song was sung in around 1675 and it was still possible to write it down in about 1900 in the village of Broek in Waterland (to the north of Amsterdam) from oral sources.

East Indian Venus Shanty
Tune: As it begins

At Flushing, a yacht is waiting,
to sail to the East Indies,
resting aboard is Cupid,
playing on his gilded strings.

Oh Cupid, little Venus child!
How do your gilded strings sound.
They are curled up in her lap,

Hoe genoeglijk is 't daer in te vaeren.

De eerste Maegt die daer na vraegt,
My docht ik sag de duynen blinken,
Het was het Eyland van de Vrouw,
Van vreugde dede mijn jong hert sinken.

Wat mach het voor een Eyland zyn?
Wat mach het voor een Eyland wesen?
Het was een Eyland van de Vrouw,
Dat door de Minnaer wiert gepresen.

De rnane die scheen, de son verdween,
Het zyn de sterren die ons lichten,
De mast aen stukken, de spriet aen twee,
En noch en wilden wy niet zwichten.

uit: *De Oprechte Sandtvoorder Speelwagen,*
Amsterdam ca. 1740.

how enjoyable to sail in her.

The first virgin who asks,
I thought I saw the dunes blinking.
It was the Island of the Woman,
my youthful heart beat with joy.

What kind of island can that be?
What sort of island could it be?
It was an Island of the woman,
that was praised by her lover.

The moon that shone, the sun disappeared.
It is the stars that illuminate us.
The mast in pieces, the sprit in two
and yet we didn't give up.

7 OP DE 7 OOSTINDISCHE KERMIS SCHEPEN

Zeven schepen liggen op de rede van Texel klaar om naar Oost-Indië te varen. De westenwind verhindert dat echter en de manschappen vervelen zich dood. Degenen die getrouwd zijn laten hun vrouwen naar het eiland overkomen, maar de vrijgezellen hebben het zwaar: er zijn te weinig vrouwen op het eiland. Als ze geluk hebben kunnen ze een oude boerin krijgen.

Een Nieuw Lied; op de 7 Oostindische kermisschepen[1)], liggende voor Texel.
Op de Wijs van Lonladerette

De Weste Wind wait van't Jaar
Nu heel droevig, dat is waar,
De Oostindiesvaars 't wel weete,
Lonladerette, hou ye dan maar dom,
Want wij heel verdrietig zijn,

7 ABOUT THE SEVEN EAST INDIAN FAIRTIME SHIPS

Seven ships were lying waiting in the lee of Texel to sail to the East Indies. However, the West wind prevented that and the crew were bored stiff. If they were married, they could let their wives come to the island, but the bachelors had a hard time: there weren't enough women on the island. If they were lucky, they could lay their hands on an old peasant woman.

A New Shanty about the Seven East Indian Fair-time Ships[1)], lying in the lee of Texel.
To the Tune of Lonladerette

The West wind blows this year
now very sad, that is true.
The East Indiamen know all too well,
Lonladerette, just play dumb,
because we are very sad,

Zo groot als klijn.

De Ooste wint hier dikmaals quam,
Maar 't schijnt dat hij is bang;
Hij ging weer na 't Weste keren.
Lonladerette, hou ye dan maar dom,
Wij leggen hier al met getreur
Voor de helsche Deur.[2)]

Maar die hier nu getrouwt zijn
Die hebben hier wat minder pijn,
Want zij haar Vrouwtjes laten halen,
Lonladerette, hou ye dan maar dom,
Want als zij zijn bij malkaar,
Wat scheelt het haar?

Maar de vrijers[3)] die 'er zijn
Leven in veel groter pijn,
Want zij hier haar yonge leven,
Lonladerette, hou ye dan maar dom,
Verslijten al met malkaar
Als of 'er zij Munnike waar.

Wanneer zij komen aan de wal
Bij de Boerinnen in 't Boerse Dal,[4)]
Daar mene zij nog wat te vinden.
Lonladerette, hou ye dan maar dom,
Dan brenge zij haar een Out wijf
Tot tijtverdrijf.

Het is immers grote pijn
Die hier ongetrouwt nu zijn;
Wil het maar bij je zelver denken.
Lonladerette, hou ye dan maar dom,
Meysyes die gemoedtlijk[5)] zijn,
Geneest haar pijn.

[1)] schepen die ten tijde van de najaarskermis uitvaren [2)] de Helsdeur is een van de zeegaten voor Texel [3)] vrijgezellen [4)] op het Texelse boerenland [5)] teerhartig

both large and small.

The East wind often came here,
but it appears it is now afraid;
It returned to the West.
Lonladerette, just play dumb.
We are lying here with sorrow
before Hell's door.[2)]

But the men who are married
they have less pain here now,
because they fetch their womenfolk.
Lonladerette, just play dumb,
because when they are together,
what are they lacking then?

But the bachelors that there are
live in much greater pain,
because they live their young lives here.
Lonladerette, just play dumb,
they while away together
as if they were monks.

When they come ashore
to the peasant women on the peasant land,
then they think they can find something.
Lonladerette, just play dumb,
then they bring them an old woman
to pass the time.

There is great pain in store
for the bachelors here;
Just imagine what it's like.
Lonladerette, just play dumb,
girls who are tenderhearted,
please heal their pain.

[1)] ships that set sail at the time of the autumn fair [2)] Hell's door is one of the sea passages around Texel

uit: Collectie volks- en straatliederen,
Koninklijke Bibliotheek Den Haag 11 B 10.

8 MERKWAARDIG VERHAAL VAN EEN DIENST-MAAGD

Anna Katryn was een meisje 'loos' dat in mannenkleren op een Oost-Indiëvaarder aanmonsterde maar al spoedig werd ontmaskerd. Tot haar geluk wordt de commandeur verliefd op haar; hij wil haar trouwen. Tijdens de feestelijkheden valt Anna echter overboord en verdrinkt. Haar kersverse echtgenoot springt haar in vol ornaat na.

Merkwaardig Verhaal van een Dienst-Maagd, genaamt Anna Katryn, die het Fortuyn wat is tegen gelopen in 't Dienen, en dienvolgens by een Zielverkooper[1] in de Vinkestraat te Amsterdam, de rezolutie[2] nam, voor Matroos na Oost-Indiën te varen; wat deselve op het Schip Sloten, Uitgevaren voor de Kamer van Amsterdam naar China, haar en haar Beminde de Commandeur is overgekomen, zeer Droevig om te Zingen.

Stem: Indien ooyt Maagd haar droeve klagten.

Wat hoord men niet al vreemde dingen:
Een Dienstmaegd hier uit Amsterdam,
Het disfortuin haer tegen gingen[3]
Soo straks een resolutie[2] nam

Tot een Zielverkoper[1] treeden
Alhier juist in de Vinkestraet,
Nam dienst voor een Matroos op heden
En weer op 't Schip voor een Zoldaet.

Zy op het Schip dan heen getreden
Word voor een Vrouwsperzoon bekend
Aen Borsten en aen Vrouwe Leeden;
Den Capitein deed daer omtrent

8 THE STRIKING STORY OF A MAID SERVANT

Anna Katryn was one of the women who signed on to an East India men dressed up in men's clothing but was soon unmasked. Fortunately, the captain fell in love with her; he wanted to marry her. However, during the celebrations, she fell overboard and drowned. Her newly-wed husband jumped after her in his full regalia.

The Striking Story of a maidservant, named Anna Katryn, on whom fortune frowned a little, and so she decided to sign on with a soul-seller[1] in Vinkestraat in Amsterdam, to sail to the East Indies as a sailor; What happened to her on the ship named 'Sloten', sailing on behalf of the Amsterdam Chamber to China, her and her Beloved, the Commander, very Sad to Sing.

Tune: If ever a Virgin her sad complaints...

Doesn't one hear strange things:
A maid servant from here in Amsterdam.
Fortune frowned on her
and so she quickly made up her mind.

To go to a soul-seller[1]
right here in Vinkestraet.
She signed on as a sailor
and when she was aboard, as a soldier.

When she was aboard the ship
she was recognised as a female person.
by her breasts and her female body;
Then the captain had her

Haer kleede als een Amezoone
En opgeschikt in 't openbaer
De Commandeur[4] verlieft op 't Schoone
Die wou haer hebben tot een paer.

Op Nieuw Jaer ging men haer tracteren
Men at en dronk braef in het rond;
Maer ziet de dagvreugt kan verkeren
In een bedroefde Avondstond.

Zy midden in dit vreugd geklater
Is op het Dek genomen[5] ree
Om haer te wassen met Zee-water;
Soo struykelt zy, verdronk in zee.

Den Commandeur nu had vernomen
Dat zy verdronken was in zee
Is daedlyk op het Dek gekomen
En nam des rezolutie mee
Van hem op 't deftigst aen te kleeden,
Ley Goudbeurs, Uurwerk in zyn hoed
En volgde zyne liefste meede
Met hem te werpen in de Vloet.

Onthou dit Lied, gy klein en grooten,
Van 't geen zoo droevig is geschied
Op 't Schip na China, genaemt Slooten,
En vreest Gods hoogheid en gebied.

[1] man die matrozen huisvest tot de vloot vertrekt, ronselaar [2] besluit
[3] het ongeluk kwam haar tegemoet [4] zeeofficier of hoge koopman
[5] lees: gekomen

uit: *De nieuwe Domburgsche Speelwagen,*
Amsterdam 1767.

dress like an Amazon.
And when she was dressed like that in public
the commander fell in love with the pretty girl;
He wanted to have her to hold.

At New Year they were offered a treat.
They all gathered to eat and drink;
But see, the joys of the day can turn
in the sad evening hour.

Amidst the festivities
she went on deck
to wash herself with sea water;
Then she stumbled, and was drowned at sea.

When the Commander was informed
that she had drowned at sea
he came straight up onto the deck
and took the decision
to dress himself in all his finery;
He put his purse of gold and hourglass in his hat
and followed his love
by throwing himself in the flood.

Remember this shanty, ye small and large,
about what happened so sadly
on the ship to China, named the 'Sloten',
and fear God's highness and commandment.

[1] an agent finding men to sail to the Orient

9 REYS NA OOST-INDIEN

Lied van een Oost-Indiëvaarder die er zin heeft. Indië met zijn rijkdommen en vrouwen lokt.

Reys na Oost-Indien.
Op een aengename voys.

O schoon Europia,
Nu wil ik reyze gaan,
Na dat rijk Asia,
Om te bezien,
Ik heb zo lang gedagt,
Mijn vrolijk Hert dat lagt,
Dat ik werde verwagt
Te Batavia:
Ik ga bezoeken den Indiaan,
Want zijne Waaren,
Hoord mijnder verklaaren,
Staan mijn wel aan.

En reyze dan zo voord,
Lustig en ongestoord,
Ik zeg u, aanhoord,
Het gaat zo wel.
Voor zeven jaaren tijd
Ik zo mijn tijd verslijt,
Hier mee zo gaat de Fluyt[1)]
Na Batavia,
Banda, Samater[2)] ende Ceylon,
En in Tarnaten,
Zijn brave Soldaten,
Ook in Ambon.

Daar de Noot met zijn bast,
En zwarte Nagelen wast,
Peper met menig last,
Lak en Yvoor.
Tot Banda, hoord vermaan,
Zullen wy, wild verstaan,
Lustig de Trommel slaen,

9 JOURNEY TO THE EAST INDIES

Shanty of an enthusiastic East Indiamen. The Indies beckon with their wealth and women

Journey to the East Indies.
To a pleasant tune

Oh beautiful Europe,
now I want to go travelling,
to the opulent Orient,
to look at it,
I have thought about it so long,
my cheerful heart that laughs,
that I am expected
in Batavia:
I shall visit the East Indian,
because his wares
(listen to my announcement)
appeal to me.

And then we journey on,
lusty and undisturbed,
I say to you: Listen,
It is going very well
For seven years time.
I spend my time this way,
that's how the Flute goes[1)]
To Batavia,
Banda, Sumatra and Ceylon,
And in Ternate
Are brave soldiers
and also in Ambon.

Where the nut with its shell,
and black cloves do grow,
pepper in vast quantities,
lacquer and ivory
in Banda (listen)
shall we (listen to me)
beat the drum gaily,

U na 't gehoor,
En houwen ons daar zonder gevaar,
Speelen zeer aardig,
Lustig en vaardig,
Met d' Zwartinn' klaar.

En drinken Wijn Brulee[3]
Met een Zwartinne mee,
Als wy komen op de Ree,
Hoord na 't verstand,[4]
Voor Batavia die Stee,
Daar deed men lustig mee,
Als wy daar met goe vree,
Komen aan Strant
Danssen en springen zeer abondant,
Zingen uyt minnen,'
Met de Zwartinnen,
Al van dat Land.

[1] driemaster koopvaardijschip [2] Sumatra [3] brandewijn
[4] strekking, mededeling

uit: *Delfsche Helicon,* Amsterdam ca 1720.

10 JOURNAAL VAN DE FLUYT DELFS-HAVEN

Het fluitschip Delfshaven, dat in 1668 naar Oost-Indië vertrok, kreeg het in de Golf van Biskaje aan de stok met een Turkse zeerover, die men pas na een lang gevecht en met zware verliezen van zich af kon schudden. De dichter schreef zijn lied in zijn kooi, zwaar gewond.

Journaal, van de Fluyt[1] Delfs-Haven,
Van Holland uitgevaren na Oost-Indië
Stem: Schaamt u gy Brabants Heeren [Ps. 6]

Wanneer men heeft geschreven
Duizent zes hondert eeven
En agt en zestig Jaer,
In Dezember tien dagen

to please your ears
and stay there without danger,
and play very nicely,
gaily and skilfully,
with the beautiful black women.

And also drink brandy
with a black woman
when we reached the Roads
(listen to my story)
off the city of Batavia.
The people joined in gaily,
if, bringing good peace,
we come ashore,
dancing and jumping abundantly,
singing from love
with the black women,
of that land.

[1] A flute is a three-masted merchant ship

10 JOURNAL OF THE FLUTE SHIP DELFSHAVEN

The flute ship Delfshaven, left in 1668 for the East Indies and, in the Bay of Biscay, clashed with a Turkish pirate that could only be shaken off after a lengthy struggle with great losses. The poet wrote his song in his berth, severely wounded.

Journal, of the Flute[1] Delfs-Haven,
Sailed from Holland to the East Indies
Tune: Be ashamed, oh Lords of Brabant [Ps. 6]

When men have written
a thousand and six hundred
and eight and sixty years,
on the tenth day of December

Quam ons de Wint behagen,
Liepen in Zee voorwaar.

Wy zeilden zeer blyhartig
Uit Holland, is waeragtig,
Met God na India
En wisten van geen treuren;
Maer laes, 't quam ons haast gebeuren
Vyftien dagen daer na.

't Kanael wy af passeerden,
Geen Vyand ons en deerden,
Maer in de Spaenze Zee
Quam ons een Turk aenranden
Met zijn bebloede handen,
Maer God ons bystand dee.

Hy liet de Bloet-vlag[2] waeijen,
Zijn Sabel liet hy zwaeijen
En schoot vast schoot op schoot.
Wy mee[3] als kloeke baezen
Sloegen wel twaelf glazen;[4]
In 't lesten God verdroot.

d'Admirael van Algiere
Riep: 'Wilt gy goet quartiere,[5]
Strykt Vlagge na mijn zin.'
Doen riep ons Opperstuurman:
'Daer heb ik geen manier van,
Liever den brand daer in.

Eer wy ons Christen zielen
Zoude laeten vernielen
Van u turkze gebroet,
Liever daer voor te vegten,
Voor 't Vaderland als knegten,
De lesten druppel bloed.'

Ses stukken[6] wy maer konde
Gebruiken doen terstonden;

the wind was fair and
we sailed out to sea.

We sailed very cheerfully
from Holland (it is true)
with God to the Indies.
There was nothing to lament.
But alas, it soon overcame us
fifteen days later.

We passed down the Channel and
no enemy did harm us,
but in the Gulf of Biscay
a Turk attacked us
with his bloodstained hands,
yet God lent us help.

The Turk had the Blood flag flying.[2]
He waved his sable
and kept shooting, shot by shot.
We too, like stout men,
fought for six hours.
In the end did make God sad.

The Admiral of Algiers
called: 'If you all want mercy
then lower the flag as I ask.'
Then our senior helmsman called:
'That is not my manner
I'd rather set fire to it

than that we'd allow our Christian souls
to be destroyed
by you Turkish scum;
We'd rather fight
for the fatherland as brave men,
until the last drop of blood.'

Six cannons only we could
use at that moment;

Nog kreeg den Turk zijn deel,
Want wy ook allegaare
Speelden met onze snare
Zeer deftig op zijn veel.[7]

Prince,[8] wilt het verligten;
Doen ik dit Lied ging stigten
Lag ik zwaer gequest te kooy
Op de Fluyt Delfshave.
Zingt het met stemrne brave,
Al gaat het niet zeer mooy.

[1] driemaster koopvaardijschip [2] aanvalsvlag ten teken dat bij verzet geen genade zou worden verleend [3] ook [4] twaalf maal werd de zandloper omgekeerd: er werd zes uur lang gevochten [5] genade [6] kanonnen [7] vedel: wij gaven hem een koekje van eigen deeg [8] God

uit: *De vermakelijke Cupido,* Amsterdam 1767.

11 EEN NIEUW MATROOS-LIEDEKEN

Een lied over hoe God de zeelieden in nood bijstaat, en hoe snel ze Hem weer vergeten, eenmaal veilig aan land waar de zonde lokt – drank, tabak, lichte vrouwen. Geschreven op 10 maart 1639 op het schip Prins Hendrick tijdens de thuisreis van Oost-Indië naar Middelburg.

Een Nieuw Matroos-Liedeken
Stemme: Van de Mossel-kreeckse Pape

Wat lijdt den Zeeman al verdriet,
Bij nachten en by dagh,
Als hy de doot voor oogen siet,
En niet ontvluchten magh,
Door storm en groot onweer,
En gewelt van de baren,
Dat brenght ons dies te meer
In angst en groot bezwaren.

Godt helpt haer dan wel uyt den noodt,

Yet the Turk got his just deserts.
Because we
all played with our strings
very taut on his fiddle.[3]

God, lighten our suffering.
When I wrote this song
I was lying severely wounded in my berth
on the flute ship Delfshaven.
Sing it with a powerful voice,
even if it isn't beautiful.

[1] Three-masted merchant ship [2] Attack flag to indicate that no mercy will be given if there is resistance. 3 We will give as good as we get

11 A NEW SAILOR'S SHANTY

A song about how God stood by sailors in need and how quickly they forgot Him, once they were safe on land where sin beckoned - drink, tobacco, women of easy virtue. Written on 10 March 1639 aboard the ship Prince Hendrick during the voyage home from the East Indies to Middelburg.

A New Sailor's Shanty
Tune: Of the papist of Mosselkreek

How much the sailor suffers sorrow,
day and night
when he is facing death,
and cannot flee,
through storm and great thunder,
and the violence of the waves,
puts us
in fear and great need.

God then helps out of danger,

Die hem aanroepen seer.
Hy wil niet den Sondaer zijn doodt,
Maer dat hy hem bekeer,
Want door sijn stercke handt
Gaat hy den Mensch weer laven,
En brengt hem weer te landt
In een gewenschte Haven.

Als sy komen te lande sijn,
Soo is haer eerste werck
Te drincken Toback en Brandewijn,
Gaen weynigh in de Kerck.
't Is haer vergeten dra,
Dat haer den Heer gepresen,
Trouw hielp door sijn gena,
Uyt angst en groote vreesen.

Met Vrouwtjes van den lichten aert
Raken sy op het wilt.
Sy moeten weder op de Vaert
Als 't Gelt al is verspilt.
't Is haer geen groote eer,
Noch minder voor de Vrouwe,
Want sy na Godes Leer
Haer sedigh moeten houwen.

Uit: *Olipodrigo ofte Dordrechts vermakelyckheydt,*
8e druk, Dordrecht 1676.

12 AAN ALLE MATROOSEN: ALGEMEEN ARTYKEL-BRIEF

Twee canons uit de tijd van de Engelse oorlogen over de bereidheid tot vechten van de matrozen. De eerste canon bevat de bepaling uit de artikelbrief (het uittreksel van de krijgsartikelen dat aan de manschappen werd voorgelezen) die de doodstraf in het vooruitzicht stelt voor wie niet wil vechten. De matrozen antwoorden met een tegencanon dat zij best willen vechten mits de leiding dapper meevecht – zoals

those who call on him.
He does not want the death of the sinner
but his conversion.
Because through His strong hands
he refreshes a man,
and brings him back to land
in the port desired.

When they have come ashore,
then the first deed,
to drink, tobacco and brandy,
they don't often go to church.
They have soon forgotten,
that the Lord be praised
and helped them faithfully through His grace
from anxiety and great fear.

With women of easy virtue
they go on a spree.
they have to go back to sea
when their money is all wasted.
It is no great honour to them,
even less for the women,
because they have to behave
according to God's word.

12 TO ALL SAILORS: GENERAL ARTICLE LETTER

Two rounds from the time of the English wars about sailors' willingness to fight. The first round includes the definition from the article letter (the extract from the articles of war) that says those who don't want to fight face the death penalty. The sailors answer with a counter round that they are quite willing to fight as long as their leaders fight too - like Vice-Admiral Maarten Tromp - and don't try to escape when

vice-admiraal Maarten Tromp – en niet er tussen uit knijpt als het gevaarlijk wordt - zoals fiscaal Mr. Jan van Wouw, die in 1665 'uut de vloote geloopen' was.

Algemeen Artykel-brief, geschooten uyt een Canon met 4 Stemmen, te singen of op allerley Speeltuygh te speelen, ook met 4 Trompetten lustigh door malkander te steeken.

Wil je nu vechten? zoo krijgje tot loon,
Een Penning of Keten van Goude heel schoon;
Maer wilje niet vechten zo krijgje een strop,
Al waer je een Prins zo verliesje u kop.

13 MATROOSEN TEGENZANG

Matroosen Tegenzang, geschooten uyt een Canon met 3 Stemmen.

Fiscael[1], als ghy an 't loopen tydt[2],
is dan wel recht in Zee?
Maer vechten alle Hoofden[3],
Matroosje die vecht licht mee.
Dat zach men aen Tromp en d'Heer Obdam,
wanneer men an den vyant quam.

Dat zach men aen Tromp en Kortenaar,
Die saten de' Engelse vry in 't haer.

Dat zachmen aen Tromp en van der Hulst,
Sy gaven d'Engelse lustigh bulst[4].

[1] hoge ambtenaar die de belangen van de regering behartigt, officiële aanklager bij de vloot [2] als je er tussen uit knijpt [3] aanvoerders [4] ervan langs

uit: pamflet *Aan alle Matroosen* [1665],
Koninklijke Bibliotheek Den Haag.

things get dangerous – like fiscal Jan van der Wouw.

General article letter, shot from a cannon with four Voices, to be sung or played on all kinds of instruments, also with four Trumpets played cheerfully against each other.

Do you want to fight? Then you will be paid,
with a very beautiful gold coin or chain;
But if you don't want to fight, you will face the noose,
even if you were a Prince, you would lose your head.

13 SAILORS COUNTER ROUND

Sailors counter round, shot from a cannon with three voices.

Fiscal[1], if you turn and flee,
is that upright and honest?
But if all the captains fight,
then the sailors will certainly fight too.
We saw that with Tromp and Mr Obdam,
when the enemy was approached.

We saw that with Tromp and Kortenaar,
they kept after the English.

We saw that with Tromp and Van der Hulst,
they gave the English hell.

[1] Senior official who defends the interests of the government, with a voice in the admiralty colleges.

14 EEN DROEVIGH LIEDT VAN 'T SCHIP DE SWARTE HAEN

Hoe het koopvaardijschip Zwarte Haan in 1673 door Algerijnse kapers te gronde werd gericht, na een gevecht van vijf uren op leven en dood. Stuurloos drijft de bemanning voort en strandt op een eiland waar niets eetbaars te vinden is. Na enkele maanden wordt de hongersnood zo groot, dat de schipper een dobbelsteen laat werpen om uit te maken wie ze zouden opeten. Dat wordt de hoogbootsman. Daarna moet er nog eens worden gedobbeld wie hem zal slachten. De aangewezene, Jan de Blaeuw, vervult zijn plicht maar krijgt zo'n wroeging dat hij zich verdrinkt. Uiteindelijk steekt er wind op en bereikt men Ierland.

Een droevigh Liedt van 't Schip de swarte Haen, t'zeyl gegaen van Sluys na Smirna, hoese vochten tegen vier Turcken, en de groote Hongers-noot van achtien Maets, den 2. Augusty 1673.
Stemme: Van Helena.

Aenhoort een droevigh Liedt,
Wat ick u singen sal,
Al wat 'er is geschiet
Hier op het aerdtsche dal:
Het Schip de swarte Haen
Van Sluys is afgevaren
Al na de Smirnsche kant,[1)]
Daer doe veel Turcken waren.

Vier Turcksche schepen groot
Die quamen ons aen boort;
Men spaerd' geen kruyt noch loot.
Ons Schipper, soo 't behoort,
Seyd': 'Mannen kloeck valjant,
En spaert geen lijf of leven,
Steeck 't liever in den brandt
Als aen de Turck te geven.'

14 A SAD SHANTY ABOUT THE SHIP DE SWARTE HAEN

How the merchantman de Swarte Haen (The Black Cock) in 1673 was sunk by Algerian pirates, after a five-hour fight to the death. Out of control, the crew drifted on and were shipwrecked on an island where there was no food to eat. After several months, the starvation became so great that the skipper threw a die to decide which of them they would eat. That was to be the chief helmsman. Then they had to throw another die to decide who was to slaughter him. The person chosen, Jan de Blaeuw, fulfilled his duty but felt so much contrition that he drowned himself. In the end, the wind rose and they reached Ireland.

A Sad Shanty about the Ship de Swarte Haen, that set sail from Sluis (in Zealand) for Smyrna, how they fought with four Turks, and the great starvation of 18 Crew, 2 August 1673.
Tune: Of Helena.

Listen to a sad song,
that I will sing to you,
all that happened
here in earthly climes.
The Ship de Swarte Haen
from Sluis (in Zealand) set sail
all the way to Smyrna
where many Turks were.

Four huge Turkish ships
they boarded us.
We spared neither gunpowder nor lead.
Our skipper, as befits him,
said 'brave men,
spare not your lives.
Rather set the ship alight
than surrender the ship to the Turk.'

Door eenen grooten windt,
Soo is ons Schip gestrant
En dat op een Eylandt
Dat men daer liggen vandt,
Genaemt [des Heren dal][2)]
Is het Eylandt geheeten.
Wy sochten over al,
Men vond' daer niet te eten.

Seventien weken, wilt verstaen,
In dese droefheydt groot;
Men had geen spijs of dranck
En daer toe ook geen broot.
Men was met droefheyt belaen,
Men sucht soo meenigh-werven:
'Wij raken hier niet van daen,
Hier moeten wy alle sterven.'

Den Schipper seer bedroeft,
Die sprak tot ons vermaeck:
'Ick heb tot ons behoef
Daer noch een deel Toeback.'
Daer mee behielt men 't lijf
Omtrent de drie, vier weken;
Daer na al met verdriet
Drie honden opgegeten.

Die honden waren op,
Doe waren wy bedroeft;
Men wrongh sijn handen daer,
Men trock 't hayr uyt het hooft.
Den Schipper kloeck van moet,
Die sprack so menigh-werven:
''t Za, smijt den dobbelsteen,
Wie voor ons al sal sterven.'

't Viel op de Hoogh-bootsman
Het droevige nood-lot.
Hy stack sijn handen uyt,
Hy riep so seer tot Godt:

Through a strong wind,
our ship stranded
on an island
that was found lying there.
The Valley of the Lord 1)
is the island called.
We sought everywhere,
but we found nothing to eat.

Seventeen weeks (understand me well)
we spent in this great sorrow;
We had no food or drink
and also no bread.
We were filled with sorrow,
we sighed so much:
'We can't get away from here,
here we will all have to die.'

The skipper was very sad and
said to our contentment:
'I have for our needs
still a store of tobacco.'
With that we stayed alive
For three, four weeks;
Then with much sorrow
we ate three dogs.

The dogs were finished,
then we were sad;
We wrung our hands,
we tore the hair from our heads.
The skipper spoke valiantly
many times:
'Go ahead, throw the die,
Who is going to die for us all.'

It fell to the chief helmsman,
the sad fate.
He stuck out his hands,
he called out to God:

‘Eet nu het vleesch van mijn,
Door hongers-noot verheven,
Het bloedt tot eenen dranck:
Ick wilt u al vergeven.’

Den Slachter quam’ er aen,
Een bijl al in sijn hant.
Hy gaf hem so een slagh,
Dat hy ter aerden lagh.
Men leyd’ hem op een block,
Men hieuw het vleesch in stucken.
Sy greepen al daer naer,
Men sach hem so ontrucken.

[De Slachter] had swaer berouw
En sprong doen over boort,
Soo dat hy in de grondt
Door ’t water is versmoort.
Men vist hem daer we’er uyt,
Al by het schip verheven;
Men deelt sijn vleesch voorwaer
En over al gegeven.

Doen dreev’ men voor den wind
Op Gods genaden heen.
Een Landt wordt ons bekent,
Een Tooren ons verscheen.
Yrlandt, wilt dit verstaen,
Kingsael[3)] raeckten wy t’lande;
Daer lagen noch vier doodt
Met menschen vleesch in d’handen.

[1)] naar Smyrna [2)] onbekend eiland, waarschijnlijk corrupte plaats
[3)] Kinsale in Zuid-Ierland

Uit: *De vermakelijcke Buys-man,* Amsterdam 1703.

‘Now eat my meat,
Through severe starvation,
Consume my blood as a drink:
I want to forgive you all.’

The butcher came up,
An axe in his hand.
He gave him such a blow,
that he fell to the earth.
He was laid on the block,
his meat was hewn in pieces.
They all grabbed for it,
you could see him torn apart.

[The butcher] had much remorse
and then he jumped overboard,
so that he
was consumed by the water.
He was then fished out again,
by the ship;
His meat was shared
and given around to everyone.

Then we drifted before the wind
at God’s mercy.
We saw a land,
and a tower.
In Ireland, understand me well,
at Kinsale we came on land.
There were for more dead
with human flesh in their hands.

[1)] an unknown island (probably a corrupted name)

DRIE ZEEMANSMELODIEËN UIT DE *BOERENLIETJES* (instrumentaal)

15 EEN NIEUW LIEDT VAN MALACKE IN OOST-INDIËN (viool en gamba)

Dit lied, beginnende 'Gij wispelturighe matroos', wordt gezongen door een matroos die in Malakka met zijn maats door het gezag uit het bordeel is opgepakt en gevangen gezet. Er moesten drie realen worden neergeteld om vrij te komen. Op de wijze als 't begint.

Tekst in *Het Nieuwe Rommelzootje,* Amsterdam 1670; melodie uit *Boerenlietjes* ca 1700.

16 AFSCHEID-LIED, VOOR HET SCHEEPS-VOLK VAN HET SCHIP MARIA ADRIANA, 1737 (viool)

'Al op de ree by Hellevoet' ligt de Maria Adriana vierenhalve maand te wachten voordat zij het ruime sop naar Oost-Indië kan kiezen. Alle tijd dus voor een uitvoerig afscheidslied waarin de opvarenden van kapitein en commandeur tot en met tamboer en kok worden genoemd en geprezen. Te zingen op de bekende wijze 'O Holland schoon! gy leeft in Vreê'.

Tekst in *De Vrolyke Oost-Indische Wellekomst-Drinker,* Amsterdam ca 1740, melodie uit *Boerenlietjes* ca 1700.

17 DE BLAEUWE VLAG DIE WAYT (viool, blokfluit, gamba)

'De Blaeuwe Vlag die wayt' in dit *Nieuw vermakelyk Matroose Lied* ten teken dat het anker gelicht wordt. Men vaart naar Bengalen, waar de hoeren de bemanning met open armen ontvangen. Te zingen op een aangename voois.

Tekst in Collectie volks- en straatliedjes, UB Leiden, melodie uit *Boerenlietjes* ca 1700.

THREE SAILORS' MELODIES FROM THE PEASANT SONGS (instrumental)

15 A NEW SONG ABOUT MALACCA IN THE EAST INDIES (violin and bass viol)

This song, starting 'Thou fickle sailor', was sung by a sailor arrested by the authorities with his mates from the brothel and imprisoned. They had to pay three Reals to be released.

16 FAREWELL SONG, FOR THE CREW OF THE SHIP MARIA ADRIANA, 1737 (violin)

'In the lee at Hellevoet' lay the Maria Adriana waiting four and a half months before it could head to sea and for the East Indies. Plenty of time for an extensive farewell song in which the crew, from captain and commander to the drummer and cook were named and praised. To be sung to the well-known melody 'Oh fine Holland! Live ye in peace'.

17 THE BLUE PTER THAT FLIES (violin, recorder, bass viol)

'The Blue Peter that flies' to indicate that the anchor is being raised. They were sailing for Bengal, where the whores would receive the crew with open arms. To be sung to a pleasant tune.

18 MATROOSEN WELLEKOMST OP DE REDE VAN BATAVIA

Hoe matrozen welkom worden geheten in Batavia. Bij aankomst op de rede klinken welkomstschoten. Chinezen staan klaar met sterke drank, er wordt naar nieuws uit het vaderland gevraagd, de nieuwkomers drinken stevig op los en worden bestormd door inlanders die hun van alles willen verkopen – tot het geld op is.

Matroosen wellekomst op de rede van Batavia
Wyse: Vrolijcke Geesten, &c.

Daer werdt geschooten
Al op de Ree,
Daer komt aen stooten
Een Schip uyt zee.
Na dese baren[1)]
Wilt kijcken uyt,
Daer komt aen varen
Sijn kleyne schuyt.
Hy komter alhier
Al na de Revier,
Sta vast nu snese[2)]
Met Arack[3)] en Bier.

Na nieuwe tydingh
Met alle man
Tot een verblydingh
Zoo vraeght men dan:
d'Een na sijn Broertjen,
Of na syn Sus,
d'Ander na Moertjen,
Soo vraeght men dus;
Of oock na sijn Lief,
Bescheydt of een Brief,
Zoo kryght een yder Vrager
Zyn gerief.

O bloet,[4)] de potjes,

18 SAILORS WELCOME TO THE ROADS OF BATAVIA

The way that sailors were welcomed in Batavia. When they arrived on the Roads, welcome shots sounded. Chinese were standing ready with liquor, people wanted news about the Fatherland, the newcomers drank a lot and were stormed by natives, who wanted to sell them all kinds of things.

Sailors welcome to the Roads of Batavia
Tune: Cheerful Spirits, etc.

There is shooting
on the Roads,
there comes sailing
a ship from sea.
Watch out
for these newcomers.
There they sail up,
a small boat (from the large ship).
It comes this way
to the river,
but make sure you're ready, Chinese,
with arak and beer.

For new messages,
all of them,
in order to delight
so people ask.
One asks after his brother,
or after his sister,
the other asks after his mother,
so people ask
- or even after his lover -
a message or a letter,
So everyone gets that question
answered.

Oh man, the lads

Die gaen van gadt,[5]
Drincken als sotjes,
Haer vol en sat.
Ziet dese grontjes[6]
Hebben 't soo drock,
Van dese lointjes[7]
Sestigh een schok[8].
Zy drincken Errack,
Mazack[9] oock niet swack,
Ternaetse Boncks,[10]
Of Jevaensche Toeback.

De Swarte Schaers[11]
Die komen voort,
Oprechte prachaers[12]
'Aen boordt, aen boordt',
En vent jou fruyten,
En paddie bier,
Want jou kernuyten
Die komen hier,
Die liplap piesangh,[14]
Die gater sijn gangh,
Matroos ten lesten
Seydt: 'Manaude wangh.'[15]

[1] nieuwkomers [2] Chinezen [3] rijstbrandewijn [4] man [5] de kereltjes laten zich helemaal gaan [6] lievertjes, of: groentjes [7] praatjes [8] dertien in een dozijn [9] warme alcoholische drank met ei en nootmuskaat [10] sigaretten uit Ternate [11] menigte inlanders [12] echte bedelaars [13] rijstebier (padi = rijst in de bast) [14] halfbloed [15] verbastering van 'di mana ada wang': waar is geld?

uit: *Matroosen vreught,* 6e druk Amsterdam 1696.

let themselves go,
they drink like madmen
therefore and drunk.
See, these darlings
are so busy
with these chats,
thirteen to a dozen.
They drink arak,
mazak[2] (not weak either),
cigarettes from Ternate
or Javan tobacco.

The crowd of natives
who arrive,
real beggars.
'Aboard, aboard',
and they sell you fruits
and padi beer,[3]
because your mates
they come here,
the liplap pisang,[4]
it does what it likes.
The sailor finally says
'Manaude wangh.'[5]

[1] Rice brandy [2] hot alcoholic drink with egg and nutmeg [3] rice beer
[4] half blood [5] bastardised form of 'di mana ada wang': where is money?

19 EEN NIEUW OOST-INDISCH LIED

Afspraak van een Hollander met zijn vriendin, een welgestelde halfbloed courtisane. Samen wandelen ze naar haar buitenhuis even buiten Batavia, waar ze de liefde bedrijven, keer op keer.

Een Nieuw Oostindies Lied.
Stem: Lestmaal in't reyze van een Koele Morgen.

Lestmaal was ik belust om te gaan wandelen,
Buyten Batavia, wild mijn verstaan,
Waar op ik sprak mijn Liefje aan,
Om t'zamen van de Min wat te verhandelen;
Daar op heeft zy haar mooytjes aan gedaan.

Haar Paerel-snoeren om haar teere handen,
Daar toe een Ringetje van Diamant,
Rondom haar geele Pink beplant;
En door haar Ooren mee aan beyde kanten
Diamant'-krabbetjes[1] zeer triomphant.

Zy deed de Deur op, en wy traden binnen,
Doe heeft zy die weer zagjes toe gedaan.
Daar kon ik wel uyt verstaan
Als dat zy zogt het zoete Spel van Minnen,
In't Klaver-gras zyn wy doe zitten gaan.

Toen drukte ik mijn Lief haar Roode-lippe
Tegens de mijne, ach! wat zoete vreugt,
Wat grooter wellust met geneugt.
Mijn Hande sloeg ik op Vrouw-Venus klippe,
Haar teere Borsjes vol van geyle Jeugt.

Maar toen ik raakte aan haar blanke B.....,
Al voelende liet zy eene zugt.[2]
Ik zey: 'Schoon-kind, maakt geen gerugt.'
Met spreyde zy haar blanke Beentjes
En liet mijn plukken 't Roosje met genugt.

Toen gaf ik haar nog eens de Benedeyctie,[3]

19 A NEW EAST-INDIAN SHANTY

A date between a Hollander and his girlfriend, an affluent half blood courtesan. Together they strolled to her summerhouse just outside Batavia, where they made love.

A New East-Indian Shanty
Tune: Last time in the rising of a cool morning

Last time I felt like going strolling
outside Batavia, understand me,
where then I spoke to my lover
to share some thoughts about love.
Then she dressed herself up fine.

Her pearl bracelets around her delicate hands,
and a ring of diamond
around her yellow pinkie
and through her ears on both sides
beautiful diamond earrings.

She opened the door and we walked inside,
then she closed it again softly.
From that I was able to understand
that she was interested in the sweet game of love,
in the clover green, we then sat down.

Then I pressed my lover's red lips
on mine, oh! What sweet joy,
what great sensuality with enjoyment!
I rested my hands on woman Venus' lips,
her tender breasts filled with horny youth.

But when I touched her pale behind
she omitted a sigh as she felt it.
I said: 'Beautiful child, make no noise.
And once she spread her pale legs
and let me pluck the rose with pleasure.'

Then I again gave her the blessing

Dat haar de Oogen drayde rommentom;
Zy wrong mijn schier mijn Lende krom
En zey: 'Wel Troetelaar, gaat uyt mijn Vleysje,
Of gy blijft hangen in mijn Bosje groen.'[4]

[1] diamanten trosjes [2] een zucht van verliefdheid, of een scheet
[3] 'zegen' [4] groen betekent ook: geil

uit: *De Vrolyke Oost-Indische Wellekomst-Drinker,*
Amsterdam ca 1740.

20 AANHOORD DOG ZEE-LUY AL (blokfluit)

Een nieuw Lied gemaakt op het vergaen van twee Oost-Indische Retourschepen, het eerste genaamt Amsterveen, en het ander genaamt de Samson, uytgevaaren in het Jaar 1722.
Stem: Van de Spaanze Ruyter.

Een verschrikkelijke orkaan joeg in juni 1722 vele retourschepen bij Kaap de Goede Hoop naar de kelder. Van de Amsterveen overleefden twee bemanningsleden de ramp, van de Samson één. De treurige melodie is van rond 1640 en stond ook bekend als 'Nadien de goddelijkheid' en 'Treurt o edel Huis van Nassau'.

uit: *De nieuwe vermaaklyke Gaare-keuken,*
Amsterdam 1746.
Melodie uit: *Christelijke Plicht-Rijmen,* 1648.

21 OP DE T'HUYSKOMENDE OOSTINDIES-VAARDERS

Vreugde bij de terugkeer van de rijk beladen Oost-Indiëvaarders, maar ook teleurstelling. Niet alle vrouwen zijn al die jaren braaf op hun man blijven wachten: ze hebben kinderen van andere mannen gekregen, zijn hertrouwd of zitten in een bordeel. Dat alles onder het motto 'leer om leer, want onze mannen leggen het aan met Indische vrouwen.' Kroegen en

that her eyes turned round,
she almost crushed my thighs to pulp
and said: 'Well, darling, withdraw from my flesh,
otherwise you may get tangled in my green bush.'

20 LISTEN ALL YOU SAILORS (recorder)

A new shanty written after the sinking of two East India Return ships, the first named 'Amsterveen', and the other named 'Samson', that set sail in the Year 1722.
Tune: Of the Spanish Horseman.

A terrible hurricane in June 1722 sent many return ships at the Cape of Good Hope to the bottom. Two members of the crew of the Amsterveen survived the disaster, one crewman of the Samson. The sad melody dates from around 1640 and was also known as ' Mourn ye noble house of Orange'.

21 ABOUT EAST INDIAMEN RETURNING HOME

There was joy at the return of the richly laden East Indiamen, but also disappointment. Not all women spent the years waiting respectably for their husbands. They had children by other men, remarried or worked in a brothel. All of that under the motto 'tit-for-tat, because our men do it with East Indian women'. Bars and brothels were wide open for the

bordelen staan wijd open voor de teruggekeerde matrozen, die hun gage er volgens een 'stalen wet' binnen de kortste keren doorheen jagen.

Een nieuw Lied, gemaakt op de t'Huyskomende Oostindies-vaarders
Stem: Waarom verlaat je my, zeg alderzoetste.

Wat isser nu een vreugd,
Ach, alderzoetste Meysjes,
Wie dat gy wezen meugt.
Toont U nu zeer verheugd,
Om dat 'er zijn gekomen,
Alhier op onze Kust,
Veel Schepen zonder schromen,
Kostelijk toegerust.

Met Porceleyn en Zy,
Safferaan en Koffy-boonen,
En nog meer Goed daar by,
Dit maakt de Vrouwtjes bly:
Jan brengt, ó zelderweken![1]
Zo levendig uyt Zee,
Zijn Wijf een Zitse[2] Deken,
Met nog twee knassers[3] Thee.

Heyn Lammertsze bevind,
Dat zijn vrouwtje moet Kramen,
Al van haar derde Kind,
Nu gaat hy aan de wind.[4]
'Zal men een Man zo loonen?'
Roept hy, 'O vuyle Beest!
En zo met Hoorens kroonen,
Ik heb het wel gevreest.'

En Klaas die vind zijn Vrouw,
Och latie![5] en och arme!
Getrouwt met scheele Louw;
Nu zit hy in den rouw.
Bram Veen en van der Weyde

returning sailors, who spent their wages according to a 'law of steel' in no time.

A new Shanty, made for the returning East Indiamen.
Tune: Why do you leave me, tell me my sweet.

What joy there is now,
oh, very sweetest girls,
who ever you may be,
now show you real joy,
because they have arrived,
here on our coast,
many ships,
carrying valuable wares.

With porcelain and silk,
saffron and coffee beans,
and even more goods as well;
That make the women happy.
Jan brings, God bless my soul,
from overseas very considerately,
for his wife a cotton blanket,
as well as two baskets of tea.

Heyn Lammertsze notices,
That his wife is expecting,
her third child,
Now he gets mad.
'Have I deserved that?'
He calls, 'Oh dirty beast!
That you crown me so with horns?
I was afraid of that.'

And Klaas finds his wife
alas, how poor,
married to Squinting Louw;
Now he is in mourning.
Bram Veen and Van der Weyde

Vinden (ô droevig kruys!)
Haar Vrouwtjes alle beyde
Zitten in een Hoerhuys.

'Wel, waarom zoude wy
Ons Hartje niet op halen?,'
Sprak Keet tegen Mary,
'Het staat ons alzo vry
Als onze lieve Mantjes,
Die met dat vuyle Goed,
Nemen zo menig trantjes,[6]
Al met dat zwart gebroed.

Het is maar leer om leer,
Laten wy 't ons eens doenen,
Ons Mannen doen het weer
Een ander, menig keer:
't Is zo menige Haven
Ook zo menige Vrouw;
Daar zy haar Hert mee laven;
Zy weten van geen rouw.

Wy zijn geen Kalk of Steen,
Wat leyd 'er aan gelegen?
Ons Mannen gaan maar heen,
En wy blyven alleen;
Zy hebben ons dat kunsje,
Eerst zelver wijs gemaakt,
Ze speelen met het flunsje,[7]
Zo zijn wy 'er aan geraakt.'

Men zingt, men springt, en drinkt
Daar lustig om te scheuren,[8]
't Is Goud al wat 'er blinkt,
Van deze naren Bink.[9]
Hy weet dog van geen zorgen
Voor het Geldj' is verhaard,
Hy moet t'Avond of Morgen
Dog weder op de Vaard.

find (oh sad cross!)
both their wives
working in a whorehouse.

'Well, why should we
not indulge ourselves?'
Spoke Keet to Mary,
'We are just as free
as our dear little men,
who do it so often,
with those filthy goods
with those black bitches.

It is all only tit-for-tat,
let us do it;
Our men do it again
with another, many times:
It's so in many ports.
Also so many women;
with which they quench their heart.
They don't sit there and morning.

We are not made of chalk or stone.
What's the difference?
Our men keep going there,
and we are left alone;
They have taught us first,
that art of love,
they play with their things.
That's how we came in contact with them.'

They sing, they jump, and drink
lustily at the tops of their voices.
All that glistens is gold,
of this lout.
But he has no cares
before the money is spent.
Today or tomorrow he must
return to the sea.

Dat is een stale Wet
Daar zy meest aan gelooven,
Dit word hun voor gezet,
Daarom hier wel op let:
Is 't mogelijk, wild dog leeren,
Eer dat het u beroud,
Van Hoertjes u te weeren,
Eer gy word Arm en Oud.

[1] bastaardvloek [2] katoenen [3] manden [4] gaat te keer [5] helaas
[6] scharreltjes [7] 'hun dingetje' [8] uit volle borst [9] lummel

uit: *De Vrolyke Oost-Indische Wellekomst-Drinker,*
Amsterdam ca 1740.

That's a law of steel
that most of them obey.
This is imposed on them.
So beware of this:
Take care, if at all possible (take this from me),
before you regret it,
that you stay away from whores,
before you get old and poor.

Translations: Martin Cleaver

CD's van CAMERATA TRAJECTINA

- *Muziek uit de Gouden Eeuw: Huygens en Bredero* (Globe: GLO 6013)
- *Pacxken van Minnen: muziek uit de Middeleeuwen* (Globe: GLO 6016)
- *Souterliedekens* (Globe: GLO 6020)

- *Jacob van Eyck*: blokfluitmuziek en zang (Philips 442 624-2)
- *Muziek uit de Muiderkring* (Globe: GLO 6026)

- *Bavianen en Slijkgeuzen*: (Contra-)remonstrantse liederen (Globe: GLO 6031)
- *Cantiones Natalitiae*: kerstliederen (Globe: GLO 6033)
- *Genade ende Vrede*: doopsgezinde liederen (Globe: GLO 6038)
- *De muzikale wereld van Jan Steen* (Globe: GLO 6040)
- *Hollandse Madrigalen* (Globe: 6042)
- *De vrede van Munster*: politieke liederen (Globe: GLO 6048)
- *Maastrichts Liedboek 1554* (Globe: GLO 6046)
- *De Glorie van de Gouden Eeuw* (Philips 464 634-2)
- *Zingende Zwanen*: Heiligenliederen (Globe:GLO 6053)

Meer informatie over Camarata Trajectina:
www.camerata-trajectina.nl

CD's by CAMERATA TRAJECTINA

- Music from the Golden Age: Huygens and Bredero (GLOBE GLO 6013)
- Load of Love: Music from the Middle Ages (Globe: GLO 6016)
- *Souterliedekens* by Clemens non Papa e.a. (Globe: GLO 6020)*
- Jacob van Eyck: Recorder Music and Song (Philips 442 624-2)*
- Music from the Muiden Circle (Globe: GLO 6026)
- Baboons and Sludge Beggars: (Counter-)Remonstrant Songs (GLOBE GLO 6031)
- *Cantiones Natalitiae* Christmas Songs (Globe: GLO 6033)*
- *Grace and Peace:* Mennonite Music (Globe: GLO 6038)*
- *The Musical World of Jan Steen* (Globe: GLO 6040)*
- *Dutch Madrigals* (Globe: GLO 6042)*
- The Peace of Westphalia: Political Songs from the Eighty-Years War (Globe: GLO 6048)
- *Maastricht Songbook 1554* (Globe: GLO 6046)*
- *The Glory of the Golden Age* (Philips 464 634-2)*
- Singing Swans: Songs of Saints (Globe: GLO 6053)

** booklet contains notes in English*

More information about Camerata Trajectina:
www.camerata-trajectina.nl

Van Varen en Vechten

Liederen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1795)

Shanties of the Dutch East India Company

GLO 6054

GLOBE

1	t'Samenspraeck tusschen een Schipper en Timmerman	02:53
2	Oost-Indisch Vaarders Lied	03:56
3	Matroos af-scheyt	03:33
4	Een Calis-Liedt	02:32
5	Aurora brengt den klare dag	03:23
6	Oost-Indische Venus-liedt	03:08
7	Op de 7 Oost-Indische kermis Schepen	02:16
8	Merkwaardig Verhaal van een Dienst-Maagd	03:36
9	Reys na Oost-Indien	04:05
10	Journaal van de Fluyt Delfs-haven	03:44
11	Een Nieuw Matroos-Liedeken	03:28
12	Aan alle matroosen: Algemeen Artykel-brief	01:13
13	Matroosen Tegenzang	00:49
14	Een droevigh Liedt van 't Schip de swarte Haen	08:29
15	Een nieuw liedt van Malacke in Oost-Indiën (instr.)	00:51
16	Afscheid-lied, voor het Schip Maria Adriana (instr.)	02:06
17	De Blaeuwe Vlag die wayt (instr.)	01:15
18	Matroosen wellekomst op de rede van Batavia	02:23
19	Een nieuw Oost-Indisch lied	03:34
20	Aanhoord doch Zee-luy al (instr.)	01:15
21	Op de t'Huyskomende Oostindies-vaarders	04:32

all texts translated in English

Camerata Trajectina

Suze van Grootel, soprano - Nico van der Meel, tenor - Hans Wijers, bariton
Saskia Coolen, recorder - Erik Beijer, viola da gamba - Louis Peter Grijp, cittern and lute

with Johannes Boer, violone - Annelies van der Vegt, violin
Verenigd Oost-Indisch Mannenkoor/ Dutch East India Malevoice Choir
(Cor Haaring, Jan Heine, Theo Janson, Niek Nieuwenhuijsen,
Ton Stauttener, Jan Vereecke, Paul van der Werf)

Produced by:
Erik Beijer
Maurits Overdulve

Recorded by:
Soundpalette B.V., Utrecht

Recorded in Westzaan,
Zuidervermaning
2 – 4 February 2002

Total timing:
63:13

Cover illustration:
Painting by
Hendrick Jacobsz Dubbels
(1620–1676)
"Gezicht op Batavia"
(Rijksmuseum, Amsterdam)

Cover design:
Emmanuelle Jacomet
Charlotte Boersma, Artwize

website:
www.globerecords.nl

℗ & © 2002
Klaas Posthuma Productions v.o.f.
Made in Germany
GLOBE™ is a registered trademark
of Klaas Posthuma Productions
Castricum, The Netherlands